

POSUDEK VEDOUcí DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Markéta Křenková
Téma práce:	Výhrada svědomí vůči povinné vojenské službě
Rozsah práce:	127517 znaků včetně mezer
Datum odevzdání práce:	30.6.2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma výhrady svědomí prochází, podobně jako řada jiných témat, určitými vlnami odborného i veřejného zájmu či naopak opomíjení. Výhrada svědomí vůči povinné vojenské službě se v České republice setkala se silnější vlnou zájmu zejména v devadesátých letech minulého století, zejména v souvislosti s problematikou principu *ne bis in idem* u opakovaného odmítnutí nástupu na povinnou vojnu (a sporu mezi judikaturou obecných soudů a Ústavního soudu) a dále v kontextu zavedení možnosti alternativní civilní služby. Po zrušení povinné vojenské služby od roku 2005 téma na mnoho let zapadlo, aby se znovu vzvednul zájem o ně ve spojení se zhoršenou bezpečnostní situací v Evropě a debatou o vhodnosti znovuzavedení nějaké formy všeobecné povinné vojenské přípravy, která jen zesílila po ruské invazi na Ukrajinu. Téma tedy považuji za vysoce aktuální.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma diplomové práce považuji z hlediska hodnocených parametrů za středně obtížné, jelikož je jak na mezinárodní, tak vnitrostátní úrovni z různých hledisek rozebíráno. Dostupných pramenů je velmi mnoho, až se v nich lze někdy ztráct, což se však autorce nestalo, a naopak si udržela potřebný přehled a nadhled. Autorka také pracovala s řadou původních pramenů a téma jako celek zpracovala značně komplexně.

3. Formální a systematické členění práce

Diplomová práce má jasnou a přehlednou strukturu. V první kapitole se autorka zabývá pojmem výhrady svědomí, jejími možnými druhy a účely. Následně (kapitola 2) se věnuje historii prosazování výhrady svědomí vůči povinné vojenské službě a zakotvení její české, mezinárodní i unijní právní úpravy, přičemž rozebírá i dynamiku vývoje společenských názorů na tuto problematiku (kapitola 3). Další část (kapitola 4) již podrobněji rozebírá rozhodovací praxi příslušných institucí a soudů, zejména Ústavního soudu ČR a Evropské komise pro lidská práva a Evropského soudu pro lidská práva. Poslední kapitola (kapitola 5) se pak hlouběji zaměřuje na určité problémové aspekty současné české právní úpravy v branném zákoně. Zvolená struktura a systematika práce je vzhledem k tématu dobře zvolená a jednotlivé části práce na sebe přirozeně navazují, což podporuje celistvý dojem z provedené analýzy tématu.

4. Vyjádření k práci

Autorka si jako výzkumné téma zvolila popsání právních aspektů výhrady svědomí vůči povinné vojenské službě, zaměření na její problematické prvky v současné české právní úpravě (lhůta pro uplatnění výhrady, výhrada vůči náhradní pracovní

povinnosti, neexistence procesu přezkumu oprávněnosti výhrady, výhrada a profesionální vojáci) a navržení některých možných změn, které by mohly pomoci s řešením rizik spojených s institutem výhrady, zejména s jejím zneužíváním či nadužíváním. Výzkumné téma, resp. jednotlivé výzkumné otázky, byly v práci značně široce zodpovězeny.

Z právního hlediska považuji za zajímavé autorčiny úvahy o aplikovatelnosti institutu výhrady svědomí ve vztahu k vojenské službě profesionálních vojáků, a to na základě čl. 15 odst. 1 Listiny v tom smyslu, jak Ústavní soud dovodil přípustnost výhrady svědomí vůči povinnému očkování. Autorka v rámci svých úvah *de lege ferenda* také otevírá téma přezkumného procesu uplatnění výhrady svědomí ve formě přezkumné komise, která by představovala určitou kontrolu před zneužíváním výhrady. Řada mezinárodních orgánů pracuje s tímto kontrolním sítem a dává doporučení ohledně složení přezkumného orgánu stran nezávislosti na vojenských strukturách. Autorka sama preferuje úplnou nezávislost přezkumné komise na vojenské správě (str. 43).

Ohledně samotného postupu posouzení oprávněnosti výhrady doporučuje následovat test dovozený Ústavním soudem ve vztahu k výhradě vůči povinnému očkování v nálezu sp. zn. I. ÚS 1253/14. Komparativně uvádí, že některé státy jako například Řecko či Rakousko mají rovnou uvedené diskvalifikační faktory uplatnění výhrady (např. dřívější dopuštění se protiprávního činu se zbraní, vlastnictví zbrojního průkazu, atd.), což však nepovažuje za vhodné, jelikož zdůrazňuje potřebu individuálního zhodnocení každého případu. Určitou nejasnost spatřuji v pasáži, v níž autorka rozebírá 4. krok testu Ústavního soudu (společenské dopady uplatnění výhrady), mezi něž správně zařazuje problém potřebné početnosti armády. Bližší dovysvětlení by si v této souvislosti žádala výše uvedená úvaha autorky o zcela nevojenském charakteru přezkumné komise, jelikož je obtížně představitelné, jak by potřebné společenské dopady zkoumala právě taková komise. Jako další prostor k bádání pak vidím možnou analýzu toho, zda by přezkum oprávněnosti výhrady měl mít substantivně i procesně „jednokolejnou“ variantu jak pro případ mimořádné služby ve smyslu dnešního branného zákona, tak případně u znovu zavedené povinné vojny i v době míru, anebo zda by přezkum mohl být jiný podle toho, kdy se výhrada uplatňuje. Domnívám se totiž, že jsme stále do jisté míry pod vlivem mnoha desítek let mírové zkušenosti a podle toho máme nastavené určité vnitřní lidskoprávní vnímání na hodně vysoké úrovni. Možná je však tato tendence v případě opravdu krizové situace neudržitelná.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	V pořádku, výzkumné otázky řešeny a zodpovězeny.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	V pořádku.
Logická stavba práce	V pořádku.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	V pořádku. Diplomantka pracovala s velkým množstvím cizojazyčné literatury.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	V pořádku.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	V pořádku.
Jazyková a stylistická úroveň	Příkladná.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji. V rámci obhajoby je možné se věnovat mým otázkám uvedeným výše v bodě 4.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.

V Říčanech dne 8.9.2024

Miluše Kindlová
vedoucí diplomové práce